

การอภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีนิสิตในคณะอักษรศาสตร์คณะเดียว นิสิตส่วนมากในคณะนี้จากการสำรวจประวัติจากแผนกทะเบียนของคณะ มีภูมิลำเนาทางสังคม เศรษฐกิจอยู่ในระดับเดียวกัน คือเป็นนิสิตที่มาจากชนชั้นกลาง รายได้รวมของบิดามารดา ประมาณ 4,000-8,000 บาท ส่วนนิสิตที่จัดอยู่ในฐานะชนชั้นสูงและต่ำมีจำนวนรวมไม่ถึง 5 % ซึ่งหากแยกวิเคราะห์ระหว่างชั้นการศึกษาแล้วจำนวนรวมจะน้อยกว่านี้มาก การที่จะทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบในวงกว้างถึงผลของการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาความคิดนามธรรม และการตัดสินใจคุณค่าศีลธรรมระหว่างนิสิตที่มาจากชนชั้นต่าง ๆ จึงเป็นไปได้ ในทำนองเดียวกันกับการพิจารณาปัจจัยทางค่านิยมและศาสนา นิสิตในคณะนี้ 95 % เป็นเพศหญิง และประมาณ 90 % นับถือศาสนาพุทธ อนึ่ง การที่นิสิตมาจากครอบครัวชนชั้นกลาง บิดามารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมักเป็นผู้มีการศึกษาอย่างน้อยระดับมัธยมศึกษา จึงทำให้การอบรมเลี้ยงดูเป็นไปแบบประชาธิปไตย มีการอธิบายเหตุผลเมื่อกระทำผิด ซึ่งหากนิสิตมาจากชนชั้นต่ำแล้วอาจมีการเลี้ยงดูแบบตรงกันข้ามก็เป็นไปได้ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ซึ่งศึกษาเฉพาะนิสิตในคณะเดียวจึงไม่อาจนำปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มาแสดงผลเปรียบเทียบได้ ผู้วิจัยจึงตั้งจุดมุ่งหมายทำการคัดเลือกเฉพาะนิสิตที่มีภูมิลำเนา สอดคล้องกันสองกลุ่ม เพื่อทำการศึกษาเฉพาะปัจจัยการศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาความคิดนามธรรมและการตัดสินใจคุณค่าศีลธรรม

นอกจากนี้แล้วเนื่องจากความจำกัดของเวลาการวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นแบบวิเคราะห์เปรียบเทียบตามแนวขวาง (cross sectional) คือศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนิสิตชั้นปีที่หนึ่งและนิสิตชั้นปีที่สี่ในปีการศึกษาเดียวกัน ซึ่งหากมีเวลาพอแล้วการติดตามผลจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกันตั้งแต่แรกเข้าศึกษาจนกระทั่งจบการศึกษา เป็นแบบติดตามประวัติ (longitudinal) อาจให้ผลที่แตกต่างกันได้ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นว่านิสิตที่เข้ามาศึกษาในคณะอักษรศาสตร์ในแต่ละปีการศึกษาส่วนใหญ่แล้วย่อมไม่มีภูมิลำเนาที่

แตกต่างกันนัก และพื้นฐานความรู้ก็ควรคล้ายคลึงกัน เนื่องจากผ่านการสอบคัดเลือกของ
ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐมาเหมือน ๆ กัน ดังนั้นกลุ่มนิสิตในแต่ละชั้นอาจเป็นกลุ่มตัวอย่าง
ทดแทนกันได้เป็นอย่างดี การวิจัยในครั้งนี้จึงทำการเปรียบเทียบระหว่างนิสิตชั้นปีหนึ่ง
และนิสิตชั้นปีที่สี่ เพื่อแสดงการพัฒนาความคิดนามธรรมและการตัดสินใจคุณค่าศีลธรรม อันเป็นผล
จากปัจจัยหลักที่ของการวิเคราะห์อย่างเจาะจง คือปัจจัยทางด้านการศึกษา

ผลของการวิจัยในครั้งนี้ปรากฏผลตรงตามสมมติฐานทุกประการ ดังจะได้อธิบาย
เรียงตามลำดับคือ ประการแรก การศึกษาในคณะอักษรศาสตร์พัฒนาความซับซ้อนความคิด-
นามธรรมและการตัดสินใจคุณค่าศีลธรรม ผลการศึกษาในครั้งนี้ปรากฏผลตรงข้ามกับที่จาคอบ
(Jacob, 1957) สรุปผลการวิจัยของเขาว่าการศึกษาในมหาวิทยาลัยไม่เปลี่ยนระบบ
คุณค่าใดเลยในนิสิตนักศึกษา ซึ่งตรงกันข้ามกับการวิจัยของเทรนต์และเมดsker (Trent
and Medsker, 1968) ที่พบว่ามี การเปลี่ยนคุณค่าจากแบบเผด็จการ และแบบประเพณีมา
เป็นแบบมีคุณค่าอิสระและเป็นแบบส่วนตัว ในการศึกษาครั้งนี้ค่าเฉลี่ยความคิดนามธรรมของ
นิสิตชั้นปีหนึ่งคือ 15.48 ส่วนค่าเฉลี่ยความคิดนามธรรมของนิสิตชั้นปีที่สี่คือ 16.72 ซึ่ง
ความแตกต่างความคิดนามธรรมต่างกันประมาณ 1.24 และจากการทดสอบ ปรากฏผล
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งแสดงว่านิสิตชั้นปีที่สี่มีการพัฒนาความคิดนามธรรมต่าง-
ต่างจากของนิสิตชั้นปีหนึ่ง

การศึกษาของแคทส์ (Kaats, 1969) เปรียบเทียบความคิดนามธรรมนักเรียน
นายเรืออากาศสหรัฐระดับต้นและระดับปลาย พบว่า "มีการลดลงอย่างมีนัยสำคัญสูงมากใน
การวัดความยึดมั่นลัทธิ เช่นเดียวกับมีการเพิ่มขึ้นอย่างมากในการวัดความซับซ้อนความคิด
นามธรรม (หน้า 124)" ซึ่งแสดงผลของการศึกษาว่าแม่ในโรงเรียนทหารก็มีการลดการ
ถือลัทธิ และมีความซับซ้อนกว่าในด้านความคิดนามธรรม ซึ่งตรงกับความคิดของฮันและฮาาน
(Haan et al, 1969) กับเพียร์เจท์และอินเฮลเดอร์ (Piaget and Inhelder,
1958) ที่กล่าวว่า "การพัฒนาความคิดนามธรรม คือการพัฒนาความสามารถที่จะรับความคิด
แบบมีเงื่อนไขว่าจะอะไรอาจเกิดขึ้นได้ และมีความพร้อมในการร่วมมือกับผู้อื่น (หน้า 183)"
การพัฒนาความคิดนามธรรมนี้จะเกิดขึ้นได้มากเมื่อปัจเจกบุคคลตกอยู่ในสภาพแวดล้อมและ

ประสบการณ์อย่างใหม่ เช่นในสถาบันการศึกษาที่เริ่มเข้าไปศึกษาใหม่ ทำให้ปัจเจกบุคคลเกิดการปรับตัวใหม่ในด้านความคิดและความร่วมมือกับผู้อื่น

โดยทั่วไปมักมีความเชื่อกันว่าการศึกษาในหมวดมนุษยศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคณะอักษรศาสตร์ ทำให้มีนิสัยเคร่งครัดในการรักษาประเพณีและวัฒนธรรม มีความคิดแบบอนุรักษ์นิยม จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า นิสิตเมื่อแรกเข้าศึกษาในชั้นปีที่หนึ่งมีระดับการตัดสินคุณค่าศีลธรรมอยู่ในชั้นที่ 4 (ชั้นถือกฎเกณฑ์ประเพณีแบบเปลี่ยนแปลงไม่ได้) เป็นจำนวนร้อยละ 12 และชั้นที่ 5, 6 (ชั้นถือการตัดสินคุณค่าศีลธรรมแบบอิสระ ใช้เหตุผลของตนเอง) เป็นจำนวนร้อยละ 36 ส่วนนิสิตชั้นปีที่สี่มีระดับการตัดสินคุณค่าศีลธรรมในชั้นที่สี่จำนวนลดลงมาคือร้อยละ 8 และมีการพัฒนาคุณค่าศีลธรรมอยู่ในชั้นที่ 5, 6 จำนวนถึงร้อยละ 66 ซึ่งแสดงผลของการศึกษาในคณะอักษรศาสตร์ว่ามีผลต่อการพัฒนาความคิดศีลธรรมแบบเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น ไม่ขึ้นอยู่กับการรักษากฎเกณฑ์และประเพณีนิยมแต่เพียงอย่างเดียว มีการใช้เหตุผลส่วนตนในการพิจารณากฎเกณฑ์ที่มีอยู่เดิม และเลือกนำมาเป็นกฎส่วนตนที่มีลักษณะทั่วไปมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาของโอ คอนเนอร์ (O'Connor, 1971) ในเรื่องชั้นของการตัดสินคุณค่าศีลธรรมของนักเรียนนายเรืออากาศสหรัฐเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนในระดับต้นและระดับปลาย พบว่าทั้งสองชั้นเรียนอยู่ในชั้นที่สี่ (ชั้นถือระเบียบกฎเกณฑ์แบบตายตัว) เป็นจำนวนถึงร้อยละ 20 เมื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า นิสิตอักษรศาสตร์ชั้นปีที่หนึ่ง และชั้นปีที่สี่อยู่ในชั้นที่สี่เพียงร้อยละ 12 และร้อยละ 8 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจแปลความได้ว่า การศึกษาในโรงเรียนทหาร เช่นโรงเรียนนายเรืออากาศสหรัฐมักมีหลักสูตรการสอนให้นักเรียนทหารเคร่งระเบียบวินัย ทำตามกฎเกณฑ์ที่กองทัพและโรงเรียนวางไว้อย่างเคร่งครัด ซึ่งแตกต่างจากความมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยโดยทั่วไป ซึ่งมีบรรยากาศแบบอิสระส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาที่มีความคิดแบบเป็นของตนเอง ไม่ถือกฎเกณฑ์แบบตายตัว สามารถตั้งคำถามต่อกฎเกณฑ์และระเบียบต่าง ๆ ที่วางไว้ได้ ซึ่งระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยทั่วไปในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะส่งเสริมคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้นนี้ หากมีการศึกษาการพัฒนาความคิดนามธรรมและการตัดสินคุณค่าศีลธรรมในโรงเรียนทหารในประเทศไทยบ้าง

อาจได้รับผลเป็นจำนวนผู้ถือกฎเกณฑ์มากกว่าที่พบในการวิจัยครั้งนี้ก็เป็นได้ เพราะจุดมุ่งหมายหรืออุคมุมการณ์ของโรงเรียนทหารยอมแตกต่างจากของมหาวิทยาลัยอิสระโดยทั่ว ๆ ไป

การทดสอบการพัฒนาการตัดสินคุณค่าศีลธรรมระหว่างนิสิตชั้นปีที่หนึ่ง และนิสิตชั้นปีที่สี่ด้วยการทดสอบ t ปรากฏผลในการวิจัยครั้งนี้ว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่สูงมาก แสดงว่านิสิตชั้นปีที่สี่มีการพัฒนาการตัดสินคุณค่าศีลธรรมแตกต่างจากของนิสิตชั้นปีที่หนึ่ง ซึ่งตรงกับการศึกษาของโอ คอนเนอร์ (1971) ที่พบการพัฒนาทั้งความคตินามธรรมและการตัดสินคุณค่าศีลธรรมในนักเรียนนายเรืออากาศสหรัฐ ว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .001 ซึ่งแสดงผลว่าการวิจัยทั้งสองนี้มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแปลความได้ว่ามีการพัฒนาความซับซ้อนความคตินามธรรมและการตัดสินคุณค่าศีลธรรมในกลุ่มตัวอย่างของทั้งสองการวิจัย ส่วนนักทฤษฎีและนักวิจัยคนอื่น ๆ ก็มีความเห็นสอดคล้องกัน เช่น ฮาร์วีพบว่ามีการพัฒนาความคตินามธรรมในปัจจุบันบุคคลเป็นส่วนรวม (ฮาร์วี, ฮันท์ และสโครเคอร์, 1961 และฮาร์วี, 1969) และตรงกับกรวิจัยหลายครั้งของโคห์ลเบอร์กที่พบการพัฒนาในระดับการตัดสินคุณค่าศีลธรรมของบุคคลโดยทั่ว ๆ ไป (โคห์ลเบอร์ก, 1968, 1969, 1970) และจากการศึกษาของแมคแกรธ (McGrath, 1959) พบว่าการศึกษาลักษณะทั่วไปอาจวัดผลได้จากการพัฒนาความคตินามธรรมและการตัดสินคุณค่าศีลธรรมจากระดับที่นิสิตมีเมื่อแรกเข้าศึกษา

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความซับซ้อนความคตินามธรรมกับการตัดสินคุณค่าศีลธรรม ปรากฏผลในการวิจัยครั้งนี้ว่า ทั้งนิสิตชั้นปีที่หนึ่งและนิสิตชั้นปีที่สี่ ผู้มีความซับซ้อนความคตินามธรรมในขั้นต่ำจะมีการตัดสินคุณค่าศีลธรรมในขั้นต่ำด้วย และนิสิตผู้มีความซับซ้อนความคตินามธรรมในขั้นสูงจะมีขั้นการตัดสินคุณค่าศีลธรรมในขั้นสูงด้วย (นิสิตชั้นปีที่หนึ่ง $r = +.76$, $z = +5.32$, $P < .01$ และนิสิตชั้นปีที่สี่ $r = +.88$, $z = +6.16$, $P < .01$) ซึ่งโอ คอนเนอร์ทดสอบผลของความสัมพันธ์ระหว่างความคตินามธรรมกับการตัดสินคุณค่าศีลธรรมของนักเรียนนายเรือสหรัฐทั้งระดับต้นและระดับปลายด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) พบว่ามีนัยสำคัญที่ .05 ผลของการวิจัยในครั้งนี้เป็นไปในทางเดียวกันกับการศึกษาของโอ คอนเนอร์ คือมีนัยสำคัญที่ .01 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูงเช่นกัน จึงอาจสรุปได้ว่าความซับซ้อนความคตินามธรรมมีสหสัมพันธ์กับการตัดสินคุณค่าศีลธรรมแบบเป็นไปในทางเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีและสมมติฐานที่วางไว้